

Kilder til pulpiturer i Stavanger domkirke

Av Arne Kvitrud, Sondre Nordheims gate 9, 4021 Stavanger.

Versjon 1.9.2021

Dokumentet er ikke korrekturlest

I forbindelse med undersøkelsene i Stavanger Domkirke i 2021, har jeg laget en enkel sammenstilling av de opplysningene jeg allerede har om pulpiturer inne i Domkirken. Som er kan se er det mange "hull" i listene. Listen er følgelig ikke komplett.

Listen er brukt som grunnlaget for artikkelen om [Stavanger domkirkes pulpiturer](#) på Wikipedia.

***

Stavanger Byarkiv, PA 267 Axel Kielland, boks 4, pakke V, legg 1 – Kirkevergen og legg 2 Kirkeregnskap. Ordnet kronologisk:

Løst ark: 22.12.1670 innfrelste Godske Godzen et stolsete på pulpituret som var ham arvelig tilfalt.

Løst ark: 22.12.1672 et stolsete på pulpituret var arvelig tilfalt Godske Godsen.

Løst ark: 1673 omtales biskopens pulpitur.

Løst ark: 1674 omtales biskopens pulpitur.

Løst ark: 19.11.1678 stiftsskriver Peder Søfrensen, hans hustru Mette Pedersdatter Lett og deres arvinger fikk bygge et pulpitur mellom to murte pilarer på kvinnesiden. Det er rett over de to pilarer fra pulpituret som er oppbygd på mannssiden samt å ha sitt gravsted ved samme pulpitur. 50 rdl til kirken og et fint likklede med silke omkring.

Side 88: 1697 amtmannens pulpitur. Det .. pulpituret på mannssiden oppbygd av kirkens midler. For det pulpitur som nå orgelverket står på hvorav Godske Godsen har rett etter til 4 seter. Et pulpitur (på kvinnesiden) tilkommer avdøde toller Peder Sørensen og hans kjæreste Mette Leth, som de selv har latt bygge.

Løst ark: regnskap 1698-1700 Nikolai Lorentz Preus kjøpte en stol på pulpituret for seg og sin hustru. Betalte til kirken 8 rd.

Løst ark: regnskapet 1700-1701 omtales tollerens pulpitur, det annet pulpitur, Kirstens pulpitur og biskopens pulpitur.

Løst ark: 1707 på mannssiden var 1. amtmannens pulpitur. 2. med fire stoler tilhørte byfogd Godske Godzen og en stol med to seter tilhørte fogd Preus. Toller Ebbel leide den mellomste stol med tre seter. 3. Forrige toller avdøde Peder Søfrensen tilhørte hans enke Mette Leth for årlig kjennelse. Senere omtales biskopens pulpitur.

Løst ark: 1708 Mette Lettes pulpitur. Biskopens pulpitur.

Side 91b: 11.1.1718 omtales skolens pulpitur og biskopens.

Side 91: 16.9.1721 reparerte biskopens pulpitur og gjort det fast i muren med tre jernnagler og et annet stort jern med bly indslagen.

Side 42: 10.6.1724 Toller Joakim Ebbel skrev til stiftamtmanden og biskopen at det første stolsetet på det gamle pulpitur mellom orgelverket og avdøde magister Ole Schielderups nyoppbygde stol er blitt ledig. Enkefru Hammer aktet å forlate byen. Det ble for mange år siden kjøpt av Nikolay Preus da han var fogd over Jæren og Dalane. Da tilstanden var dårlig ba han om at prisen ble satt lavt. 6.12.1724 fikk Ebbel pulpituret på hans og hans hus livstid mot årlig leie på 3 rdl. Restaureringen kostet ham 37 rdl.

Side 92: I august 1733 ble ved kongens komme til byen, et pulpitur i kirken møblert. På golvet ble det lagt et rødt klede og pulpituret ble betrukket med sort klede. Der ble gjort 8 gardiner av grønt bast hvorav fire ble tatt til kongens vogn. 3 puter ble bestukket med rød chagrin.

Side 36: 5.12.1733 prost Klaus Winter og byfogd Ringholm skrev til kirkevergen. Det øverste pulpituret på sørsiden ved kordøren har tilhørt geistligheten. Brukt av biskopen og prestene. Da stiftet ble flyttet herfra har prestene hatt det alene til noen år siden. Avdøde biskop Nyrop satte inn to familier der - amtmann Frimann og sin søster madam Valentinsen. Da stolen kun brukes på de fremste setene av fem personer og bak er det bare en benk av slett og trang bekvemmelighet. Winter har siden måtte sitte ved trappen ved den lange benken hos klokkeren. Biskopen har en visitasstol ved kordøren. Det andre pulpituret på samme side tilhører kirkeforstander Smith. Han har gitt en smukk lysekroner dertil. Det tredje pulpituret betjener justisråd og amtmann de Fine. Det ble reparert for noen år siden på kirkens regning med tak over stolen. Det fjerde pulpituret er madam enke etter Schieldrups. Det siste tilhører toller Joakim Ebbel.

Side 27: 12.12.1733 Henning Friman opplyser at han og hans hustru av biskop Nyrop fikk skriftlig tillatelse til å sitte på hans sete i pulpituret med å bekoste en ny dør og trapper til inngangen i kirkens kor som i mange år hadde vært lukket ved et beinhus ute på Kirkegården det forhindrede inngangen i denne døren og reparasjonene med maling på pulpituret og døren koster 7 rdl.

Side 94: regnskap 29.9.1733-29.9.1734 amtmann Frimann og Børge Valentinsen festet det pulpitur som tidligere er kalt biskopens, betalte 8 rdl.

Side 42: 9.1.1734 var et pulpitur oppført av kirkens geistlighet til bruk fra presteskapet for hundre år siden. Biskop Nyrops tillot at hans søster gift med Pettersen og senere med Børge Valentinsen, og amtmann Frimann fikk plass på dette pulpituret. Pastor Morup beklaget at presteskapet var blitt utestengt fra pulpituret.

Side 42: 30.1.1734 anfører amtmann da Fine at lensherre Henrik Below for seg og sine ettermenn hadde oppført den øverste pulpitur og at dette senere hadde stått til fri benyttelse for Kongsgården. I stolen var der 4 seter.

Løst ark: regnskap 1734-1735 regnskapet for et nytt pulpitur. Laur. Smith. 205 rdl.

Side 41b: 6.8.1735 var det bekostet et nytt pulpitur bak prekestolen. Sokneprest Winter ønsket et stolsete for sin hustru i dette pulpituret. Det kostet 20 rdl. Det har plass mellom 3 pilarer – det melleste rommet nærmest prekestolen var bygd med en ... ut mot kirken.

Side 41b: 15.10.1735 omtales de nyoppbygde pulpiturer. Prost Winter hadde fått det ene. Byfogden hadde to seter til leie i tidligere toller Peder Søfrensen pulpitur.

Side 94: regnskap 29.9.1735-29.9.1736 Første pulpitur på mannsiden ved kordøren kalles biskopens. 2. Lauritz Smith. 3 justisråd og amtmann de Fines. 4 avdøde magister Ole Schjeldrup. 5 Toller Ebbel. På kvinnesiden 1 skolen 2. det nye pulpituret 3 toller Søfrensen.

Løst ark: regnskap 1742-1743 på mannsiden 1. biskopens: Sebrella Willumsen og Børge Valentinsen. 2. Laurs Smith 3. Justisråd de Fine 4. avdøde magister Ole Schildrups besittes av hans enke. 5. kommerråd Ebbel. På kvinnesiden: 1 Tidligere skolens pulpitur – Prost Winter og von der Lippe har halvparten hver. 2. det nye pulpitur har 6 stoler 3. Toller Søfrensens 3 stoler Den første til byfogd Ringholm. Den andre tre seter. Den tredje 2 seter.

Side 75: regnskap 1750-1751 på kvinnesiden 1. Dette pulpitur som tidligere har vært to seter Elisabeth von der Lippe. Under samme en stol uten nummer består av tre seter: 1 Lisbet Pedersdatter 2 Margrete Kirsebok 3 Gjertrud Korneliudatter. Nummer 2 det nye pulpitur med 1. (uten navn) 2 Hans Ohnsorg 3 Ole Berven 4 Mathe Erik smeds 5 Ane Sunde 6 Petter Bryning. Enden på dette pulpitur 9 benke.

Løst ark: 20.12.1759 overdro enkefru Ebbel sitt pulpitur nr 6 på mannsiden som var bygd av hennes mann toller Ebbel (eller hans far?) til lagmann Geelmeyden. 27.9.1766 kjøpte Jakop Kielland av Geelmeyden halvdel av pulpituret. 8.10.1766 fikk han festet. 24.11.1878 festet Kielland den andre halvdel for 20 rdl etter enkefru Geelmeyden. Etter hans død forlangte sønnen G S Kielland festet med økt leie fra 3 til 4 rd.

Side 41b: 9.5.1769 fikk Børge Rosenkilde rest for et pulpiturs oppførelse mellom Mikael Smith og Frantzen. Pulpitur nr. 2 ble i 1735 oppbygd for kirkens regning.

Side 47b og 98b: 16.8.1783 lagmann Knoph oppbygde et pulpitur for ham nederst ved orgelverket (på mannsiden).

Løst ark: 14.1.1784 var det strid om et pulpitur – lang tekst. Brevskriveren er Anna Margretha enken etter Søfren Sandborg Krass. Det var et nytt pulpitur mellom orgelverket og Jakop Kiellands stol. Den av borgermester Søfren Pedersen Godzen og hans hustru Elisabet Tranes tavle med deres og barnas portretter og familieinnskripsjoner ble ganske innebygd fra alt syn fra familien. Det omfattet også min avdøde manns mors farfar her lagmann Nils Kristensens tavle og lysekroner er ganske .... Dette stedet er i det nordre hjørnet av den vestre murte

utbyggingen på kirken. Dette er i borgermester Godzens og hustrues levende live "udseet og undrettet" til et familiegravsted for den og etterkommerne. Oppføringen var ikke gjort lovlig... vannærende behandling. Skriv fra J J Kielland + R Giellebøl gjengitt.

I 1784 var innehaverne av pulpiturene på mannsiden: 1. Børge Rosenkilde, fru prostinne Kamstrup og ... Rosenkilde 2 rd 2. Lauritz Ankermann Smith og hans to søsken 3. kammerherre og amtmann Benzon 4 toller Havid og fyrforvalter Petersen von Fyren 5 Hr Geelmeyer og Jakop Kielland 6. lagmann Slot, .. råd Knoph. Pulpiturene på kvinnesiden var oppstykket mellom en hel del innehavere.

Side 94b: Leieprisene for pulpiturene angitt.

Side 94b: 1799-1800 pulpiturene på mannsiden: 1 residerende kapellan og Jan ... 2 Lauritz Smith og Johanne Smith 3 fru Kamstrup, Fredrik Rosenkilde og Børge Rosenkilde 4 kammer... Schuts 5 inspektør Huuid og fyrforvalter Petersen 6 Gabriel Schanke Kielland 7 lagmann Hveding. På kvinnesiden 1 sogneprests familie og .. der Lippe 2 Hr Smith, madam Lunde og Med mer Sund 3 Jens Svendsen Berge 4 John H Dahl og Ole O Cordsen 5 byfogden, kirkevergen Cordsen med mer Teilman.

Løst ark: 14.12.1821 Første fest av fru Meyer og jomfru Dahl for pulpitur 8 på nordre side som deres avdøde far hadde brukt. Dito av Jakop Kielland for pulpitur 6 på sørsiden etter hans avdøde far.